251.

IVO
COR PAVPERVM

ORATIO HABITA

AD S. ROM. ECCLESIAE

CARDIN.

A GABRIELE BENIO

ROMANO

Seminarij Rom. Clerico.

ROMÆ,

Apud Franciſcum Caballum. M. DC. XXXIV.

SVPERIORVM PERMISSV.

EMINENTISS. PRINCIPI

FRANCISCO CARD. BARBERINO S. R. E. VICECANC.

VRBINATIVM LEGATO.

GABRIEL BENIVS FELICITATEM.

T cordata ſit oratiuncula mea de IVONE pauperum corde dicta, non potuit non ad Te confugere PR. Em. qui humanitatis incredibilis, niſi de Te prædicaretur, artificio vnus corda omnium habes in manu, & quidem dextera, atque omnium viuis in cordibus, quia beneficijs tuis ſpiritus omnium es. Accipe cum nouo hoc corde, quod ad aram facilitatis tuæ myſta nouus non nouus cliens addico, oppigneratum Tibi iam pridem meum, meorumque cor, puto non iniucundum munus, quando aliquid tui ſumus Vrbinatium genus, qui Cor es omnium noſtrum. Vale.

OLVISSET vtinam immortalis munificentiæ Deus, vt quam liberalis in pauperes, atque auri profusus IVO fuit, tanta mihi ſuppeteret vbertas diceadi, copiaq. ſermonis, & acceſsione cum pari numeroſior oratio profluerct Em.PP. Equidem ſperarem compoſitum ad Iuonis ingenium oratorem non profundere voces, ſed aurum, aut certe ſi voces, omnino aureas & Herculis Gallici ſonis longe meliores, quando ille corde per aures potitus eſt, Iuonis ego ad mores aurifer per aurum illuſtre præſidium vitæ! vitæ originem cor inſtillarem. Verum quoniam ab ea dicendi felicitate ſentio me pauperrimum, æreaq. ſum lingua, vel ferrea, & eo nomine de Iuonis ditiſſima beneficentia, & aurea liberalitate non poſſum dicere, vt molliorem habeam, & copioſiorem linguam, Iuonem ſaluto cor pauperum. Quippe amoris lingua cor eſt tum diſerta magis, cum magis tacite beneficia, ſi non verba facit, & cui pro facundia fœcunditas eſt recte factorum. Appoſite verò nouum propono cor in ea Vrbe, quæ cor eſt orbis, & illam ante Purpuratorum Principum, Iudicumque panegyrim, quæ vel ſpiritus eſt, vel multiplex cor vniuerſitatis. Molitrix ſapientiſsima rerum natura, dum præclaram humani corporis fabricata molem eſt, cor videlicet principem, moderatoremque membrorum omnium medium collocauit. An vt ne patente hoſtium iniurijs vitæ fonte facilè vita omnis areſceret? An vt oſtenderet conſultiſsima mundi Dædala media tutiora ſummis eſſe? An demum vt illuſtrem affinitatem cordis cum Sole, neque

dissimile munus demonstraret, cum sapienter, & ingeniose pronunciatum sit Solem esse mundi cor mobile; nec minus dicatur solide cor in humano corpore Solem videri nulla vertigine circumrotatum, & repetita cadendi, nascendiq. vicissitudine prorsus immunem. Et mirabimur Aud. Iuonem inter pauperum cœtus commorari, pulcherrima calamitosorum hominum corona redimiri, adesse rerum omnium egenis, in circumfusa quærentium opem multitudine medium viuere? Illum Diuinus Amor magnus artifex prodigiorum in pauperum cor immutauerat, debuit eam Viro sedem imputare, quam cordi natura tribuerat: Sanè moueri se loco passus haud vnquã est, qui splendido numquam caruit inopum comitatu, nisi placeat appellare seruitium, cum & cordi membrorum vniuersitas famuletur, & tot habeat Christianus heros in expugnatione cæli stipatores, quot cæli desiderio dominos, ac veluti principes suos præstita nauiter opera deueneratur. Quoniam vero cordis in reliquos artus imperium indulgentissimum est, & amantis multum instar habet, dominantis exiguum, quod imperandi genus in amoris regia discitur, adeoq. libentissime, quo membra reliqua cogitant, feratur cor, par est, vt Iuo, quo pauperum fiunt concursus, illo maturrime conuolet, magnoq. corpori robur additurus, ac vitam se misceat. Ergo conferta pauperum multitudo sistitur ad Tribunal? Intermicat Iuo. Raptatur ad carceres, quia talis non fultus aureis, infirmus inopum grex? Medius Iuo proripitur tanto arctioribus vinculis obstrictus, quanto acrius illigat mitissimus amor. Vbique locorum, quacumque fortuna præsto pauperibus est gemino nomine simillimus cordi, cum quod ita assiduo, fructuosoq. motu, dum

plu-

plurimis placidiſsime inquies opem fert, multiplex appa ret, tum quod procliuior in ſiniſtram fortunæ partem eiulantium inter turmas, & ſua damna lamentantium cum liquidiſsimæ ſenſu voluptatis inuehitur. Ac mihi quidem Iuonem contemplanti lacrimoſis immixtum cœtibus, & ſuorum lacrimis ſtipatorum rorantem ſuccurrit confidentius appellari poſſe cor pauperum, quando illorũ lacrimis, veluti aliquo ſanguine innatat; ſcilicet noſtra quoq; memoria ſanguis erãt lacrimę de querulis, oculis, quaſi de gemino vulnere decurrẽtes, & quæ lacrimæ ſunt amoris ſanguis, nõ poſſunt non gerere vices eaſdem doloris in regno, vt vere ſanguis, & ſoboles amoris ſit ab amore numquam diſsitus dolor. At imber ille cæruleus, & amara tempeſtas concidentium lacrimarum videatur neſcio cui non ſine procellis ingratum mare; qui vero medius emicat Iuo, gemma patrium in ſinũ vndarum abdita prædicabitur. Nihil moror; ipſum etiam cor ſanguinei, ſi non rubri freti lectiſsimam gemmam haud temere compellaueris. Tu vero luctum omnem, mœroremq. depone miſerabilis inopum manus; neque tibi potentiorum à pertinacia metue, quæ ab Iuone tuo videlicet corde non animaris modo, ſed & obarmaris. Equidem cum illum video cilicino panno inuolutum, ſetoſum, aſperum, & animi ſplendida demiſsione contractum, ſatis intelligo, ſuperq;, quantos animos faciat artubus ſuis hoc eſt pauperibus, quantã indicet animi virtutem hirſutum hoc molliter, & perbreue cor, ſed capacitatis eximiæ, cum vtramque cordis notam excelſæ monumentum animæ antiquitas erudita profiteatur. Ariſtomenem certe Meſſænium humani miraculum roboris admirari maiores noſtri deſierunt, vbi piloſum, & ſcabrum

cor

4.2.5

cor in disſecto pectore repertum eſt. Et tamen ille trecētos viros; & quos, Deus immortalis, quos viros! nempe Lacedæmonas plures numerare ſolitos victorias, quam dies, neque vllo viſos tempore non triumphales; tantos vnus profuderat, mactauerat, deleuerat. Sed ptodigij loco non habuerunt inuſitatam viri fortitudinem homines ſapientiſſimi, credo quod exiſtimarent magnum aliquid perpetratū non eſſe, & concitata grandius expectatione ab illo milite, cui tot pila cor ipſum fabricauerat, quot pilos exacuebat; qui gladiolos haberet in corde, vt non poſſet non eſſe lethalis hoſtibus, qui vel in ipſa vitæ cuſtodia mucronatos crines, an crinales mucrones ſuppellectilem nimirum mortis cōtineret; cuius demum laudi verti poſſet, quod Eretrienſibus dedecori datum legimus ὥσπερ τευτίδας, μύχαιραν μὲν ἔχειν καρδίαν δὲ μὴ ἔχειν. Noſtrum etiam heroem, veſtrum, Pauperes, cor Iuonem ad propulſandas diuitum impreſsiones, ad facinoroſos homines deterrendos valentiſſimum ſuſpicere intermittemus, ſed non amare; neque enim minus eſt illi iucundiſſimæ liberalitatis, quam inauditæ virtutis. Verum enimuero dulce cordis, & ſplendidum nomen comparaſſe ſe non credidit egregie cordatus Vir, niſi cuius obtinuerat locum, illius etiam vices, atque munus ſuſtinuiſſet. Parum ſiquidem eſt ampliſſimum ſortiri locum, niſi dignos ea fortuna mores, & parem virtutum cumulum præte feras: neque præclarum eſt in ſummo dignitatum faſtigio collocari, at honores anteueniſſe facinoribus, at decorum acceſſione grandi cumulaſſe hoc virtutis opus, hoc peridoneum ad commendandum, ad imitandum difficile, ad admirandum ingens prodigium eſt. At qui, dum Iuonis in geſta inquiro, ſentio; quanto illuſtrius ille cor exhibet mu-

ne-

nere, quam loco retulerit; ſentio ingentium acclamatione meritorum pronunciari cor pauperum. Nimirum intellexerat oculatiſſimus, quia amantiſſimus, Heros præclare nomenclationi plurimum deberi virtutis; ea propter ſatis non habuit dici ſe cor, niſi quæcunque in reliquos artus à corde beneficia ponuntur, eadem abſolutiora in pauperes ſua membra conferret. Quid enim? quæ ſint in noſtro corpore cordis partes, quæ vis, quod officium, recenſe. Sanguinem primum effingere, deinde legere, tum diſpertire, poſtremo tenuare in ſpiritus, quibus vniuerſa corporis moles agitatur; conſeruare vitam æſtu ſecundiſsimò, eâdem humore ſoſpitali recreare labores ſunt cordis vel Herculeis triumphis inuidioſi. Hæc & his gemina peregit Iuo, confidenter affirmo. At pro ſanctè Cœlitum Parens quanta hic exurgit oratio, quam exaggeratum innaſcitur argumentum dicendi. Verum ſi de corde verba faciens totus eſſem lingua, cordatus ipſe non crederer; in pauciſſima cogam ſeriem ampliſsimam rerum. Aurum quicũque prolixus in pauperes elargitur, næ ille ſanguinem æque ſolidum, ac ſplendidum ingerit vitæ liberalis, quod auri prodigus. Nouimus Regem Perſarũ Xerſem præiudicio ſummæ poteſtatis impotentiſſimum vite aurea donatum, forte vt intelligeret alendis innumerabilibus copijs nullos aptius apparari commeatus, quam aurum; & magni nominis Imperatorem Principi, quia non iniquæ virtutis, maximo non alium ſuccum eſſe, ſpiritumque militiæ ſemel, iterum ac tertio affirmauiſſe proditum eſt memoriæ, ac litteris. Poterat iudice me ſuccum humanæ vitæ, & vitam omnium hominum appellare. Etenim arctiſſima neceſſitudo, & affinitas vitam inter, atque aurum intercedit; vt factum ex

eo

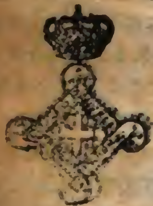
eō facillimus crediderim Ægyptio Hieroglyphico exordiū, quo prudentissimi Sacerdotes æternitatem scilicet nullis circumscriptam finibus vitam aureo orbe designabant; eaque propter consultissimi Vatum immortalibus epulis, & inanium Deorum mero colorem aureum adiudicarunt. Quin Sinicus ille veterator æternandæ vitæ prçclarus enimuero magister pharmacum auro multo medicatum fabricatus est, quod præuideret auro, quamquam habeat abundè mortis in pallore suo, vitalem inesse vim, cum illius de regio ærario per summam impudentiam detracti beneficio tam luculenter ipse, pulchreq. vixisset. Adde quod cum auro comparentur præsidia viuendi omnia, vitam ipsam metallo omnium præstantissimo debemus, forte vt nostrorum nos non pudeat temporum, quibus auro constans, auro firmata aurea plane ducetur, & pretiosa vita. Sed o tuam Iuo beatissime salutarem munificentiam, o vitalem liberalitatem. Illa vis auri ingens, copiosa, prolixa, quam in egenos Diribitor non incuriosus diuidis nouum genus est sanguinis ad tuendá periclitantium vitam, ad habendam mollius calamitosorum manum dispertiri. Perennis origo probabilium largitionum, quæ tam multa in capita per tacitos canales deriuatur, quæso te, quid aliud edocet, nisi te Cor pauperum esse, cordis enim singulare munus est per cçcos venarum meatus non obscura beneficia dispergere. Et quamquam minime appetens laudum caput illius beneficentiæ ad Diuinitatem pertinere confirmet, asseram tamen ex eo quoque Iuonis aurum sanguinem esse pauperum vitę salutarem, quando in auraria Diuinitatis metallico Magistro Amori nouum non accidit sanguinem pro auro defodere, qui vt nostræ libertatis pretium solueret manumissu-

ro

ro Deo cruorem omnem corporati Numinis vere ſoſſor expreſsit. Abde tamen artificio meliori, quam Dædaleo repoſitas in latebras; abde immenſæ caput, Iuo, liberalitatis, quo de fonte diſcurrat aurifer iſte ſupra Pactolum, & Tagum ſanguis, niſi de corde beneficentiſſimo? Vnum habes pauperum grande cor humano cordi ſplendide diſſimile, quod nihil acceptum membris referre poſſis, expenſa omnia feras, cum hauſto alimento de Cælo vitalem illis ſuccum, & excoctam vitam ſuppedites. Quam enim non raro Aud. prodigioſa benignitate Numinis immortalis habuit Iuo, quod miſerabilem, & fere morientem in turbam profunderet; quoties officina illa vitæ aurum non dediſſet, niſi diuini calor amoris, qui de lapidibus creare poteſt filios Abraham, aut aurum, aut ſanguinem arida pumice eduxiſſet, quem prolixa deinde manu partiret Iuo, vt manum illam liceat appellare venam, & auri, & ſanguinis, & quidem, vt aiunt, portam, niſi cognita ſatis hæc eſſet, at vix ipſa donantis manus ſciret, quid cogitaret, vt Chriſtianas beneficij leges ſartas, tectasq. tueretur. Etenim conatus omni ope eſt ne munus rumor imminueret (non creditum ſane periculum) & in Senatu liberalium animarum Princeps cenſuit non exploratorum tantum, vt magni vir nominis credidit, verum etiam multarum artem virtutum duobus illis limitibus contineri Scire, & neſciri. Sed exitu caruit, non prœmio hic labor. Scilicet imber hic vitalis de Iuone veluti corde ſine murmure quidem, ſtrepituq. prolabitur (neque enim ante ſe tuba cecinit religioſiſſimus largitor) non tamen ſine nitore profluit, quia aureus eſt, & lucem ab ea manu nanciſcitur, quæ tenebras, vmbrasque beneficio parabat. Denique vitalis

eſt

eſt Iuonis munificentia, & ſatis habet lucis, quia vitæ ſortita multum eſt. Atque ego ſic audieram Aud. ſanguinem vehiculum eſſe vitæ; nunc illato auro vitam inferri qui neſciat, reuocet ille in mentem tot languentium centurias, tot claſſes extremum ſpiritum ducentium, tot copias, an populos exanimatorum, quos inuita morte inuictum Iuonis aurum à ſummo caſu, pernicieq. ſeruauit. Meo quidem iudicio tum aureo inuecta curru viſa eſt de morte vita triumphare & quidem in ſinu. I nunc & Iuonem denega cor excors vnus omnium maxime, ſi vitæ conſeruator eſt, ſi aurei ſanguinis officina eſt. I male ſanam pauperiem protrude; mihi non poteſt non eſſe cordata, cui ſit Iuo pro corde. Turpem egeſtatem iacta; mihi ſemper erit ingenua, ſemper inſignis, & florentiſſima nobilitate, quando illam aureum Iuo cor bulla præſtantiore condecorat. Tu vero vitale maxime cor debueras, quod imitatum viuendi genere eras, humanum cor imitari quoque ſub fato, & artuum omnium mori poſtremum, vt nunquam careremus Iuone pauperum corde, qui ex oraculo Diuinæ ſapientię pauperes Iuonis membra nobiſcum ſemper habebimus. Sed amoris artificio formatum cor transferendum ad Chriſti cor fuerat, vt habeat in poſterum pro corde IESVM, qui vitam antea agens Cor pauperum fuit. DIXI.

A
L D V
S.